

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:597

av Anna Wallentheim (S)

Miljötabaksrök

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för hyresrättsföreningar och bostadsrättsföreningar att förbjuda rökning på balkonger och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Miljötabaksrök, eller passiv rökning som det kallas i folkmun, innebär att människor exponeras för tobaksrök på grund av en annan människas rökning. I de nationella folkhälsomålen, antagna av regeringen, kan vi läsa att ingen ofrivilligt ska utsättas för passiv rökning i sin omgivning. Enligt statistik från 2012 påpekar dock Folkhälsoinstitutet att endast 36 procent av detta delmål är uppnått.

I tobaksrök finner vi mer än 4 000 ämnen som omvandlats till antingen gaser eller partikelform. Några av de giftigaste gasformerna i tobaksröken är kvävedioxid, kolmonoxid, ammoniak, dimetylnitrosamin, formaldehyd, cyanväte och akrolein. Studerar vi sedan ämnen som omvandlats till partikelform finner vi exempel som nikotin, PAH, fenoler och metaller som t.ex. kadmium. Att tobaksrök är farligt för både rökaren själv och för dem som utsätts av röken är vi alla medvetna om men få är kanske medvetna om att över 50 ämnen i tobaksrök kan, eller misstänks kunna, orsaka cancer. Utöver detta kan det vara viktigt att ha kunskap om att många ämnen förekommer i större mängd i den rök som den passiva rökaren får i sig än i den rök som rökaren själv inandas. Dock vet vi att en viss utspädning sker i omgivningsluften och att rökare därmed får i sig fler gifter än icke-rökaren, men flera studier visar vilka konsekvenser passiv rökning kan leda till.

Enligt WHO:s cancerforskningsinstitut IARC är miljötabaksrök klassat som cancerframkallande och i den globala hälsostudien, Global Burden of Disease Study 2010 (GBD), från 2010 kunde 28 sjukdomar identifieras som en riskfaktor på grund av rökning, till exempel cancersjukdomar, hjärt-kärlsjukdomar, diabetes, sjukdomar och infektioner i andningsorganen. Många undersökningar visar ett tydligt orsakssamband mellan miljötabaksrök och lungcancer. Det beräknas att årligen 10–15 icke-rökare kommer att drabbas av lungcancer till följd av dagens exponering. En riskgrupp att alltid ha i beaktning är såklart små barn, som är särskilt känsliga. Barn som utsätts för miljötabaksrök får fler luftvägs- och öroninfektioner, och behöver oftare sjukhusvård än barn som inte utsätts för miljötabaksrök. Barn som exponeras för rök i hemmet riskerar också sänkt lungfunktion. WHO beräknar att vart 20:e fall av barnastma i Sverige kan vara relaterat till föräldrarnas rökning.

Ur ett folkhälsoperspektiv är det såklart oroväckande att en grov uppskattning visar att 400–500 hjärtinfarkter per år bland icke-rökare kan hänvisas till miljötabaksrök. Forskare beräknar att det i världen dör drygt 600 000 personer i förtid till följd av passiv rökning, och av dessa är en tredjedel barn. I Sverige visar statistik att ca 500 dödfall är relaterade till passiv rökning och att 15 procent av Sveriges befolkning 2014 utsattes för passiv rökning minst 1 gång i veckan i hemmet, på arbetet eller på annan plats.

I bostadsrättslagen (1991:614) i 7 kap. 9 § kan man läsa följande: ”När bostadsrättshavaren använder lägenheten skall han eller hon se till att de som bor i omgivningen inte utsätts för störningar som i sådan grad kan vara skadliga för hälsan eller annars försämra deras bostadsmiljö att de inte skäligen bör tålas.” Emellertid finns i nuläget ingen lagstiftning i Sverige som direkt reglerar eller förbjuder boende att röka på egna balkonger eller liknande i flerbostadshus.

Hovrätten framhåller att nyttjanderätten till en lägenhet normalt sett innebär en rätt att röka i lägenheten och på balkong som tillhör lägenheten, men att detta inte får göras så att hyresgästens skyldighet att se till att störningar av olika slag (exempelvis rökning) inte uppkommer för övriga boende i fastigheten. Passiv rökning är enligt flera studier farligt för hälsan, men anses ändå av domstol vara ett normalt inslag i boendemiljön som man normalt får acceptera. Enligt hyresnämndens praxis kan man i princip aldrig kräva rökförbud på balkonger eftersom grannens rätt att använda sin balkong väger tyngre än den klagande personens rätt att slippa bli störd av rök.

Anna Wallentheim (S)